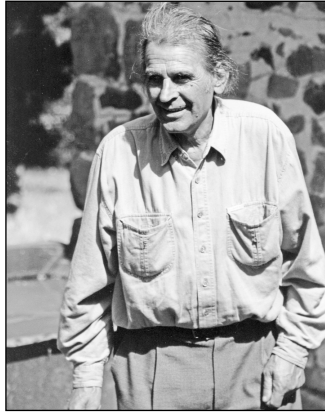

Idősebb Kovács Tibor (1934–2009)

A természet végtelen változatossága mindenkit gyönyörködtet, sokunkat lenyűgöz és elvarázsol, és van, akinek hivatást és életformát ad. Közéjük tartozott idősebb Kovács Tibor is, akinek pályakezdő tanárként két évig lehettem kollégája feleségemmel együtt, és aki annak idején nagy szeretettel mutatta meg „birodalmát”. Az arborétum- szerű kastélyparkban megbúvó parányi lakást, ahol akkor már gyűlni kezdtek a gazdaállataikból kinevelt miniatűr rovarok, a levéltetvéssző fürkészek, és ahol békésen élt együtt „kígyó-béka”, mogyorós pele és persze a kis család, a nem sokkal azelőtt született ifjabbik Kovács Tiborral. Azután pedig a Kisterenye határában lévő, annak környékén megtalálható, vagy akár a kissé távolabbi, de érdekes hegyeket, dombokat, erdőket, ahol gyűjteni, vagy vadászni szokott, és amelyeket számomra is gyűjtőhelyként ajánlott.

Befogadta otthonába is a természetet, és élete végéig otthon volt a természetben, amelyhez hivatása is kötötte. Biológia tanárként elhivatottan keltette fel diákjaiban az élő természet megismerésének vágyát, entomológusként pedig egy olyan rovarcsoport professzionális kutatója volt, amely csoportban a megbízható eredmények eléréséhez különösen nagy kitartásra, megfigyelőkészségre, precizításra és rengeteg munkára van szükség.

E munka eredményeként értékes ismeretekkel gazdagodott tudásunk a levéltetvéssző fürkészek életmódjáról, és hazai elterjedéséről. A neki köszönhető új faunisztikai adatok főként a Mátra, a Cserhát és a Karancs vidékéről, meg az Ipoly és Zagyva völgyéből valók. Ám Kovács Tibor szerepe a magyarországi rovartanban a legkevésbé sem csak helyi (Nógrád és Heves megyei) jelentőségű. Ez több okból is igaz. Egyrészt egy olyan rendszertani csoport esetében amelynek fajai a legnagyobb hazai gyűjteményekben is csak szerény mértékben vannak jelen, minden újabb lelőhelyi adat komoly érték. Másrészt pedig Kovács Tibor kilenc, Magyarország faunájára nézve új fajt talált meg és dokumentált egy – hazai vonatkozásban –

száz alatti fajszámú családban. Ez a kilenc faj hat nemhez tartozik, és ebből a hat nemből öt (*Betuloxys*, *Diaeretellus*, *Falciconus*, *Mesopraon*, *Parapraon*) korábban nem volt ismeretes országunkból.

Tudományos közleményei 1994. évi nyugdíjba vonulását követően jelentek meg. A hat publikált szakkickek közül háromnak volt ő az első szerzője, és ez a három szól a levéltetvesz fürkészekről. A másik három folyóiratcikk (amelyekben idősebb Kovács Tibor társszerző volt) gubacsokkal, cincérekkel, vízi fejlődésű rovarokkal foglalkozik. Ebből is látható, hogy érdeklődési köre cseppet sem volt beszűkült az entomológia területén sem. Külön öröm lehetett számára, hogy publikációi készítésében fiával, ifjabb Kovács Tiborral működhetett együtt.

Több mint három évtizednyi gyűjtőmunka, mintaszerűen gondos preparálás, a gyűjtött anyag pontos dokumentálása és tudományos felkészültséget igénylő, precíz identifikáció eredménye Kovács Tibornak a magyar fauna vonatkozásában egyedülállóan értékes Aphidiidae gyűjteménye. E gyűjtemény egy része – gyűjtője ajándékként – már a Mátra Múzeumban nyert elhelyezést. Ez 54 fajt képviselő 307 példányból áll.

Idősebb Kovács Tibor tehetségét, tudását, lelkesedését, eredményes munkáját élete folyamán mindvégig elismerték, kezdve a főiskolai és egyetemi tanáraitól, a munkahelyén át különböző szakmai fórumokig. Ez utóbbiak közé tartozik a Magyar Rovartani Társaság is, ahol kiállítási anyagával: „Magyarország levéltetvesző fürkészei (Hymenoptera: Aphidiidae)”, majd 2004-ben „*A Protaphidius wissmannii* (Hymenoptera: Aphidiidae) életmódja és viselkedése” című dolgozatával is első díjat nyert. Remélhetőleg hamarosan publikálásra is kerülhet ez a dolgozat is, de sajnos ezt kiváló szerzője már nem élhette meg.

Az idősebb Kovács Tibor által publikált, Magyarország faunájára új Aphidiidae fajok:

Pauesia unilachni, *P. cupressobii*, *P. infulata*, *P. juniperorum*, *P. pini*; *Betuloxys compressicornis*, *Diaeretellus heinzei*, *Falciconus pseudoplatani*, *Mesopraon helleni*, *Parapraon necans*.

Megjelent publikációk

- CSÓKA GY., id. KOVÁCS T. & KOVÁCS T. (1995): Adatok a Meszes-tető (Mátraverebély, Szentkút) tölgyeken előforduló Cynipida- gubacsainak ismeretéhez (Hymenoptera). (Data to the oak galling Cynipid fauna of Meszes-tető (Mátraverebély, Szentkút).) – *Folia Historico-Naturalia Musei Matraensis* **20**: 145–152.
- id. KOVÁCS T. & KOVÁCS T. (1999): Új *Pauesia* Quilis, 1931 fajok Magyarország faunájában (Hymenoptera: Aphidiidae). (New *Pauesia* Quilis, 1931 species for the Hungarian fauna (Hymenoptera: Aphidiidae).) – *Folia Historico-Naturalia Musei Matraensis* **23**: 261–265.
- id. KOVÁCS T. & KOVÁCS T. (2000): A *Protaphidius wissmannii* (Ratzeburg, 1848) új magyarországi lelőhelyei (Hymenoptera: Aphidiidae). (New localities of *Protaphidius wissmannii* (Ratzeburg, 1848) in Hungary (Hymenoptera: Aphidiidae).) – *Folia Historico-Naturalia Musei Matraensis* **24**: 183–186.
- id. KOVÁCS T. & KOVÁCS T. (2001): Új Aphidiidae fajok Magyarország faunájában (Hymenoptera). (New Aphidiidae species for the Hungarian fauna (Hymenoptera).) – *Folia entomologica hungarica* **62**: 378–381.
- KOVÁCS T., & id. KOVÁCS T. (1995): Két év eredményei Kisterenye és környéke cincérfaunájának vizsgálatában (Coleoptera, Cerambycidae). (Results of two years' examination of the longhorn beetle fauna of Kisterenye and its vicinity (Coleoptera, Cerambycidae).) – *Folia Historico-Naturalia Musei Matraensis* **20**: 163–173.
- KOVÁCS, T. & sr. KOVÁCS, T. (2006): Records of larval Ephemeroptera, Odonata and Plecoptera from the upper part of the Hungarian section of Ipoly River, with notes on aquatic Heteroptera and Coleoptera. – *Folia Historico-Naturalia Musei Matraensis* **30**: 159–165.

SZIRÁKI György